

**KORZENNY** (32) *ai*

o oraz e jasne.

*sup* n(a)korzenni(e)jszy (1).

*sg m N* korzenny, n(a)korzenni(e)jszy (7).  $\diamond$  *G* korzenn(e)go (1).  $\diamond$  *f N* korzenną (1), korzenn(a) (2).  $\diamond$  *A* korzenną (1).  $\diamond$  *n N* korzenn(e) (6).  $\diamond$  *G* korzenn(e)go (6).  $\diamond$  *A* korzenn(e) (1).  $\diamond$  *I* korzennym (1).  $\diamond$  *L* korzennym (1).  $\diamond$  *pl N subst* korzenn(e) (1).  $\diamond$  *G* korzennych (1).  $\diamond$  *A subst* korzenn(e) (1).  $\diamond$  *I n* korzenn(e)mi (1).  $\diamond$  *L* korzennych (1).

*Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.*

*Przymiotnik od „korzeń”:*

1. *Od znaczn. ‘rośliny zawierające substancje aromatyczne lub ich części’; aromaticus Mącz, Calep, Cn (27) : Aromaticus, Korzenny. Mącz 16d.*

a. *Związany ze sprzedażą korzeni (4) :*

*Wyrażenie: »korzenny kramarz« = aromatopola Murm, BartBydg, Calep; aromatarius Murm, BartBydg (3): Aromacopola [!] eyn wurtzkremer/ ader pulver kremer Korzenny kramarz Aromatarius idem. Murm 185; BartBydg 13b; Calep 97b.*

*Zestawienie: »korzenny funt« = funt aptekarski (1): Mina valet unciis duodecim et semiuncia [...] Medica vero 4 unciis maior eadem cum libra nostra aromataria, Korzenny funt cztery y dwadzieścia łótów w łobie mający. Mącz 222a.*

b. *Obficie przyprawiony; sporządzony z korzeni jako podstawowego surowca (13) : Pulmentum piperatum. Ein pfeffer [Miękką potrawa] Korzenna. Murm 157; RejRozpr G3; BielKom E5; wieczszą przepisano bardzo korzenną BielKron 443; Tylko nam łamym żonom to korzenne picie/ Wolno będzie łzynkować między sobą łkrycie. BielSjem 23.*

*Wyrażenie: »korzenne wino« = mur(r)ina Mącz Cn; abrotonites, aromaticum vinum, myrina Mącz; myrrhina vinum aromatites, conditum vinum cum aromatibus sacco percolatum, vinum unguento conditum, Hippocraticum vinum Cn [szyk 5 : 3] (8): które oziębienie może być ciepłymi rzeczami naprawiono/ iako czynamonem/ tatarskim zieleń albo korzennym winem. FalZioł I 111d, I 34d, 56c [2 r.], III 7a; Murina vel Myrina, Korzenne wino. Korzeniem przyprawiane/ kłaret. Mącz 240a, 1c, 16d.*

c. *Posiadający własności rozgrzewające, palący, ostry; aromatyczny (9) : Ieść Perłz troiaki/ Ieden czarny ktori zową Melano piper/ Tenże ieśćh nalepłszy y na korzennieyſzy FalZioł III 10d, I 19c, 75b, III 6b; Mącz 16d.*

*W przeciwstawieniu: »korzenny ... zimny« (1): które [matki] działki noſząc nie miernie ſie chowaią w picu w iedle pożywaiąc potraw korzennych albo theż y zimnych, iako łą owoce łurowe, takież wina, albo inſze picie zapalaiające pijąc, [...] dla tego też y płod [...] mułi być zakażony GlabGad K3.*

*Szeregi: »gorzki i korzenny« (1): á potim ią [ziele wątrobę] połila dla łmaku przyrodzonego/ gorzkiego y korzenne<sup>go</sup>. FalZioł I 108b.*

*»korzenny a zagrzewający« (1): Korzeń tego zieleń Tatarskiego ieść bardzo korze<sup>n</sup>ny á zagrzewaiący FalZioł I 32d.*

**α.** Zestawienie w funkcji nazwy botanicznej: »spikanardi korzenna« = *Nardostachys Jatamansi* DC. (Rost); *spikanarda*, indyjska roślina zielna z rodziny kozłkowatych (*Valerianaceae*) (1) : SPicanardi ieft troiaka/ iedna ieft korzenna [...]. Druga ieft rzińska zową ią Spica Celthica. A trzecia ieft czarna *FalZioł* I 137b.

**2.** Od zest. »surowy korzeń«. 'miejsce wykarczowane'; tu dotyczący początków zasiedlania (5) :

Zestawienie: »prawo korzenne« [w tym: na co (4)] [szyk 4 : 1] (5): Iako my nyechovamy prava korzennego na vyesh vyelgye czaykj *ZapWar* 1524 nr 2187; Iakom ya nyewsyal Skrynki [!] sprawy korzennemy *ZapWar* [1550] nr 2583, 1507 nr 1973 [2 r.], 1521 nr 2167.

Synonim: **1.c.** gorzki.

Cf **NIEKORZENNY**

ZCh